

15.04.2024 5-Б

Історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Взаємодія у спільнотах протягом історії.

Правила взаємодії у суспільстві.

Мета уроку: аргументувати потребу спільних правил і законів, а також необхідність їх дотримуватися; переконувати інших у перевагах поведінки, заснованої на повазі до прав і гідності людини; визначати способи власної співучасті в житті класу / закладу освіти / родини / місцевої спільноти; пояснювати вплив вчинків окремої людини на її найближче оточення, місцеву громаду, Україну та світ; аналізувати правила та процедури закладу освіти з погляду дотримання прав людини (зокрема недискримінації) та поваги до гідності людини.

Актуалізація опорних знань

ЛЮДСЬКІ СПІЛЬНОТИ ВІД ПЕРВІСНОЇ ГРОМАДИ ДО ДЕРЖАВИ

З найдавніших часів, щойно люди почали виокремлюватися із природного середовища, їхня поведінка була підпорядкована меті спільного існування. Одна людина повністю поза суспільством ніяк не могла б вирішити питання харчування, безпеки, продовження роду тощо.

Варто запам'ятати!

Суспільство — форма взаємодії людей, об'єднаних спільними інтересами.

Ярослав Мудрий розбудовує Київ
(мініатюра з літопису, XIII ст.)

Виробництво автомобілів
(сучасне фото)

Діємо: практичні завдання

1. Уважно розгляньте малюнки, визначте, у які історичні періоди діяли зображені люди.
2. Розташуйте малюнки в хронологічній послідовності, відповідно до зображених епох.
3. Які завдання вирішують люди на ілюстраціях? Чи могли б вони вирішити ці завдання одноосібно?
4. Висловіть припущення, які дії мали вчинити люди, щоб спільно вирішити поставлені завдання.
5. Що спільного й відмінного у взаємодії людей на малюнках у різні історичні епохи?

Будівництво пірамід
(малюнок-реконструкція)

Полювання на мамонта

Вивчення нового матеріалу

Суспільство формувалося разом із розвитком людства. Змінювалися заняття і уявлення про світ людини, змінювалися відносини між членами суспільства. На підставі досліджень сучасні учені сформували уявлення про етапи розвитку людських спільнот відповідно до форм організації суспільства.

Найдавніші колективи людей вчені назвали **первісними родовими громадами**. Члени такої громади разом жили і працювали, усе здобуте в ході спільної праці ділили порівну. Члени громади були родичами, гуртувалися довкола найстаршої жінки-матері. Тому такий лад часто називають **матріархатом**.

З часом заняття людей ставали більш складнішими, й більш небезпечними (полювання), тому на роль лідерів громади вийшли чоловіки. Настали часи **патріархату**.

Кілька родових громад об'єднувалися в **рід**. Роди, що жили поруч, активно взаємодіяли. У них формувалися схожі правила поведінки, звичаї, мова, відчуття спорідненості. Кілька таких споріднених родів утворювали **плем'я**. Вони намагалися захищати свою територію від чужаків. Очолювали громади, роди й племена **старійшини** — найавторитетніші члени спільноти. Військових ватажків називали **вождями**.

Чисельність людей зростала. Громад людей ставало більше. У межах поселень родової громади почали оселятися не тільки родичі. Люди, не пов'язані родинними зв'язками, жити спільно в одному приміщенні вони не бажали. На зміну родовій громаді прийшла **сусідська громада**, яка складалася з окремих сімей.

Родова громада і сусідська громада

Зіставте малюнки і визначте елементи, за якими можна розрізнити сусідську громаду від родової.

Із розвитком господарства сформувалося бажання мати щось своє, особисте — **приватну власність**.

Поступово одні члени громади накопичували більше власності, ніж інші, ставали більш заможними. Таке явище вчені назвали **майновою нерівністю**.

З плином часу члени племінних об'єднань поступово усвідомлювали, що їх поєднують спільні традиції, мова, спільна назва. Водночас бачили, що їхня спільнота відрізняється від сусідніх. Так у результаті історичного розвитку людських спільнот сформувалися **етноси, народності**.

На певному етапі розвитку суспільства, коли виникла потреба ефективного управління господарським життям і великими людськими спільнотами, на межі IV—III тис. до н. е. виникли перші **держави**. Одночасно з державою з'явилася й **писемність**. Перші держави сформувалися на Сході. Тодішні правителі держав — **царі, фараони** — мали необмежену владу над суспільством, вони могли розпоряджатися на свій розсуд багатствами держави, їх навіть вважали богами або родичами богів. Історики називають такі держави **деспотіями** (від грецького слова «деспот» — володар).

Поміркуймо!

1. Як формування перших держав спричинило появу писемності?
2. Яку роль у державі відігравала писемність?

Поміркуймо!

Запам'ятайте, що варто чітко розрізняти поняття «країна» і «держава»:

країна — це певна ділянка земної поверхні;

держава — це форма організації суспільства.

Існування держави тісно пов'язане із можливістю здійснювати владу над людьми.

Поміркуйте, що означає вислів: «Здійснювати владу над людьми». Що таке влада?

Варто запам'ятати!

Етнос — спільнота, у яку люди об'єднані уявленнями про спільне походження та наявністю культурної спільності — мови, звичаїв, міфів, епосу.

Держава — форма організації суспільства на певній території за допомогою законів та органів влади (правитель, чиновники, армія), які утримуються за рахунок зібраних з населення податків.

2. ЯКИМИ БУВАЮТЬ ДЕРЖАВИ

Діємо: практичні завдання

Дізнайтеся за допомогою пошукової системи, наприклад Google, скільки держав існує в сучасному світі.

У сучасному світі існує близько 200 держав. Як у давнину, так і в наш час, управління державами здійснюється по-різному. По-різному склалися й відносини між владою і суспільством. Залежно від характеру організації влади, характеру відносин між владою і суспільством учені розрізняють кілька видів держав.

Діємо: практичні завдання

Розгляньте схему «Типи держав» і самостійно сформулюйте визначення понять: «монархія», «республіка», «демократична держава». Ми вам допоможемо — пропонуємо початок речень, а вам потрібно їх завершити:

Монархія — це держава, у якій...

Республіка — це держава, у якій...

Демократична держава — це держава, у якій...

Факт чи фейк?

Інстаблогер розмістив у себе на інстаграм-сторінці набір стікерів, що представляють сучасну державу. Розгляньте цей набір і виконайте завдання.

1. Визначте, про яку державу розповідає галерея.
2. За якими ознаками ви впізнали державу?
3. Чи всі фото правильно відображають портрет держави? Якщо ні, то який/які саме є неправдивими? Як треба виправити помилку?
4. На основі інформації колекції стікерів складіть коротку характеристику представленої держави.
5. Назвіть столицю даної держави, державні символи.

Як ви думаєте, чи можна назвати столицю держави та державні символи ознаками держави? Свою думку обґрунтуйте.

Перегляньте відео: https://youtu.be/wmwafbSap_g

Узагальнення:

1. Самооцінювання. Оцініть свої успіхи в опануванні теми «Як люди взаємодіяли в спільнотах протягом історії» — уявно поєднайте кожне із запитань для самоконтролю з відповідним смайликом успіху.

Як людські спільноти розвивалися протягом історії?

Чим держава відрізняється від країни?

Які ознаки держави-монархії і держави-республіки?

Якими є ознаки України як держави?

Прекрасно

Добре

Треба попрацювати

Нічого не зрозуміло

Домашнє завдання:

1. Прочитати пар. 29.
2. Напишіть сенкани до слів: рід, плем'я, матріархат, етнос, патріархат, держава.

Розгадайте онлайн-кросворд

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!